

มหาวิทยาลัยวัยที่สามในออสเตรเลีย:
การดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตผู้สูงอายุ
(The University of the Third Age in Australia:
Implication for Lifelong Learning of the Elderly)

จิตตรา มาคะผล*
(Jitra Makapol)*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของบทความเรื่องนี้ เพื่อเสนอการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยวัยที่สามในประเทศ ออสเตรเลีย ซึ่งเป็นพื้นที่เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ โดยนำเสนอให้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุตามแนวคิดมหาวิทยาลัยวัยที่สาม ความเป็นมาของแนวคิดดังกล่าว และจุดเริ่มต้น ในการดำเนินงานในฝรั่งเศสเมื่อเกือบ 50 ปีมาแล้ว และสถานการณ์ปัจจุบันที่ขยายตัวไปทั่วโลก ซึ่ง ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีจำนวนมหาวิทยาลัยวัยที่สามมากที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนประชากร นอกจากนี้ได้ เสนอรูปแบบการดำเนินการในด้านต่างๆ ที่น่าสนใจ อาทิ การใช้ระบบอาสาสมัคร การบริหารจัดการแบบ ช่วยเหลือตนเอง (Self Help) ด้านสถานที่จัดกิจกรรม งบประมาณในการดำเนินงาน การรับสมัครและการ ดูแลสมาชิก ตลอดจนการบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการและความสนใจของสมาชิก รวมถึงการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายทั้งระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ และระดับประเทศ และมีองค์กรเครือข่าย สนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยวัยที่สามทั่วประเทศออสเตรเลียอย่างเข้มแข็ง

Abstract

The principal aim of this paper is to address the implication of The University of The Third Age (U3A) in Australia which is lifelong learning area for the elderly. The paper presents the importance of lifelong learning management for the elderly according to the concept of U3A, refers to the beginning of implication in France almost 50 years ago, and now expands around the world. Australia is the country with the highest number of U3A compared to the population. In addition, the paper addresses the approaches of implication in interesting aspects such as volunteer system, self-help management, activity location, budget, member care as well as managing the curriculum according to the needs and interests of its members. There is U3A collaboration to be networks in local level, state level, and national level, which strongly support the operation of U3A around Australia.

*อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

ผู้สูงอายุที่มีความสามารถ (Active Aging) เป็นแนวคิดที่แสดงถึงภาวะสุขสมบูรณ์ของผู้สูงอายุและเป็นเป้าหมายของภาวะหรือคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั่วโลก ทั้งนี้โดยการมองว่าภาวะที่ผู้สูงอายุมีคุณภาพนั้นเป็นหนทางที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุทั่วโลก แนวคิดนี้ได้รับการนำเสนอจากประเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประชากรผู้สูงอายุให้มีสุขภาพดี ตระหนักในคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในการดำเนินชีวิต มีความสามารถในทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนมีศักยภาพที่จะพึ่งพิงตนเองเท่าที่จะทำได้ และใช้ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว บุคคลอื่น และสังคม (ระวี สัจจโสภณ, 2556) องค์ประกอบหลักของการเป็นผู้สูงอายุที่มีความสามารถ ได้แก่ สุขภาพ (Health) การมีส่วนร่วม (Participation) และความมั่นคง (Security) (องค์การอนามัยโลก, World Health Organization, 2002) การพัฒนาผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลก จึงมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีภาวะความสุขที่สมบูรณ์ (Well being) ทั้งด้านสุขภาพ การมีส่วนร่วม และความมั่นคง ซึ่งประเทศไทยก็ได้นำมาเป็นนโยบายในการพัฒนาผู้สูงอายุไทยให้สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว ดังที่แผนพัฒนาผู้สูงอายุแห่งชาติมีนโยบายพัฒนาผู้สูงอายุโดยการสร้างคุณค่าและเสริมสร้างศักยภาพให้เป็นผู้สูงอายุที่มีความสามารถ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมพัฒนาความสามารถอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์สังคมสูงอายุต่อไป

การพัฒนาให้ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต นับเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องพบกับ การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสุขภาพ และสถานะทางสังคม อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของบริบทภายนอก เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นต้น ดังนั้นผู้สูงอายุเองจึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าว อีกทั้งทำให้มีความสามารถในการดูแลตนเองและผู้สูงอายุคนอื่น ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ (Geragogy) เป็นคำที่มีความหมายถึงการเรียนการสอนผู้ที่อยู่ในวัยปลายของชีวิต (Later Life) (Formosa, 2012) อีกคำหนึ่งที่สามารถใช้แทนกันได้คือคำว่า Educational Gerontology (Maderer And Skiba, 2006) ซึ่งเลเบล (Lebel, 1978) เสนอเป็นทฤษฎีทางการศึกษาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ และในปีเดียวกันนั่นเอง ฮาร์ตฟอร์ด (Hartford, 1978) ได้เสนอ Geragogy เป็นทฤษฎีการสอนและการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจในตนเอง (Self-Actualization) มีสัมพันธภาพในสังคม (Social Relationships) มีสุขภาพ (Well Being) และมีการพัฒนาศักยภาพ (Talent Development) นอกจากนี้ นักการศึกษาคนอื่นๆ เช่น จอห์น (1983, 1988) ได้พัฒนาแนวคิด Geragogy เกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการกระตุ้นผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นวิธีการจากบนลงล่างและใช้ครูเป็นศูนย์กลาง โดยมองว่าผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกัน (Homogenous Group) และทำการส่งเสริมโดยมองผู้สูงอายุในฐานะผู้พึ่งพิงและเสื่อมถอย (Findsen และ Formosa, 2011)

ต่อมาในปี 1987 Battersby (1987) เรียกร้องให้มีมุมมองที่ต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง (Radical Perspective) โดยเสริมพลังอำนาจให้ผู้สูงอายุมีความท้าทายต่อสภาพที่ถูกดขี่ (Oppressive) และถูกเลือกปฏิบัติในยุคเก่า ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ (Critical Geragogy) จึงเกิดขึ้น เพื่อหาวิธีการขจัดลักษณะการพึ่งพาของผู้สูงอายุ และส่งเสริมแนวความคิดว่าการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่ในวัยปลายของชีวิตเป็นเสมือนพาหนะที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ (Formosa, 2012) ทฤษฎีดังกล่าวก่อให้เกิดกรอบความคิดการเรียนการสอนผู้สูงอายุเชิงวิพากษ์ (Critical-Geragogy Framework) สำหรับการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่ในวัยปลายของชีวิต (Later Life Learning) เกี่ยวกับความเชื่อที่ท้าทาย การปฏิบัติและโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และสนับสนุนผู้เรียนที่สูงอายุในการเอาชนะความรู้สึกแปลกแยกและในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้สึกแห่งการมีพลังในการเป็นเจ้าของความต้องการ ทรัพยากร และความสามารถในการร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ (Brookfield, 2005: 49)

แนวคิดมหาวิทยาลัยวัยที่สาม

มหาวิทยาลัยวัยที่สาม (University of the Third Age หรือเรียกย่อว่า U3A) เป็นแนวคิดด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการเรียนอย่างไม่มีวันสิ้นสุด และไม่นำอายุมาเป็นตัวกำหนด โดยเฉพาะผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยวัยที่สามเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศสเมื่อมีการผ่านกฎหมายและบังคับให้มหาวิทยาลัยต้องจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนมากขึ้นในปี พ.ศ.2516 โดยคณะวิชาเกี่ยวกับการศึกษาผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยตูลูสแห่งสังคมศาสตร์ (Toulouse University of Social Science) จัดขึ้นเพื่อผู้เกษียณในท้องถิ่น และได้นำไปสู่การก่อตั้ง U3A แห่งแรก ปัจจุบันแนวคิดนี้ได้ขยายไปในหลายภูมิภาคทั่วโลก และมีการดำเนินการในหลายรูปแบบ เช่น มหาวิทยาลัยวัยที่สามรูปแบบฝรั่งเศส หรือที่เรียกว่า U3A French Model นอกจากนี้ ยังมีรูปแบบอังกฤษ (English Model) รูปแบบจีน (Chinese Model) และอีกหลากหลายประเทศ ซึ่งต่างมีวิสัยทัศน์ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุและผู้สนใจทั่วไป เป็นการพัฒนาผู้สูงอายุที่เกษียณจากวัยทำงานให้อยู่อย่างมีคุณค่าและมีความสุข เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ สร้างพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องของผู้สูงอายุชอบและมีความเชี่ยวชาญ และพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในทุกด้าน ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การงาน ด้านสังคม และนันทนาการ อันจะเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุ และสร้างภาคีเครือข่ายการทำงานด้านการพัฒนาผู้สูงอายุทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ผ่านเครือข่าย U3A ของประเทศต่างๆ

ทั้งนี้ สมาคมนานาชาติของมหาวิทยาลัยวัยที่สาม (International Association of U3A, 2018) ได้กล่าวถึงวัยที่สามโดยแบ่งช่วงชีวิตของบุคคลออกเป็น 3 ช่วงวัย คือ

วัยที่หนึ่ง (The First Age) วัยเด็ก (Childhood) เมื่อเราเป็นทารกและเป็นเด็กเล็ก มีการเรียนรู้มากกว่าช่วงเวลาอื่นในชีวิต การสำรวจถูกกระตุ้นด้วยความอยากรู้อยากเห็นและพละกำลังและการสนับสนุนจากผู้เลี้ยงดูที่รักใคร่ ที่ทำให้แน่ใจว่ามันเกิดขึ้น จินตนาการและสำนึกผจญภัยทำให้เจ้าตัวเล็กสร้างสรรค์และเป็นพลเมืองผู้รับผิดชอบ การเกษียณอายุทำให้เรามีเวลาและที่ทางที่จะกลับมาเรียนรู้ในแบบนี้อีก

วัยที่สอง (The Second Age) อาชีพ (Career) ในช่วงเวลาแห่งการทำงาน ซึ่งอาจครอบคลุมหลาย การงาน เรามีความจำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดเวลา ต้องพัฒนาความสนใจ และต้องคบหาเพื่อนใหม่ๆ ชีวิตที่ยุ่ง เหยิงของเราอาจทำให้ไม่มีเวลาที่จะคิดว่าอะไรอยู่ภายหลังเกษียณ เราจะหาแรงกระตุ้นที่คล้ายกันนี้ได้ จากที่ไหนที่จะบังคับให้เราตื่นตัววุ่นกับงาน (keep us on our toes) เมื่อชีวิตการทำงานของเราสิ้นสุดลง

วัยที่สาม (The Third Age) เกษียณ (Retirement) หลายคนพบว่า U3A ตอบสนองความต้องการนี้ วิทยาการและกลุ่มศึกษาทำให้แน่ใจได้ว่า สมองของเรายังเฉียบแหลมและก้าวไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ การเข้าห้อง เกี่ยวอย่างแข็งขัน (เช่น การช่วยฝ่ายบริหาร การสนทนาที่ตระเตรียมไว้ในกลุ่มเล็ก) ทำให้เรายินยัดสู้กับความท้าทายในบริบทที่เราไม่เคยมีเวลาและอาจจะไม่รู้ว่ามีอยู่ด้วยซ้ำ นี่คือความสนุกทางสังคมที่น่าดึงดูดใจ

มหาวิทยาลัยวัยที่สาม รูปแบบฝรั่งเศส (French Model) ฝรั่งเศสเป็นประเทศแรกที่จัดตั้ง U3A โดยมหาวิทยาลัยในเมืองตูลุส เปิดรับทุกคนที่เกษียณอายุ ไม่คำนึงถึงคุณสมบัติ หรือการทดสอบ ค่าเรียน พยายามให้ถูกที่สุด จวบจนปี พ.ศ. 2518 ความคิดนี้แพร่ไปสู่มหาวิทยาลัยอื่นๆ ในฝรั่งเศส และมหาวิทยาลัย ในเบลเยียม สวิสเซอร์แลนด์ โปแลนด์ อิตาลี สเปน และข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก ไปถึงเชอร์บรูคในควิเบค แคนาดา (Sherbrooke in Quebec, Canada) และซานดีเอโก ในแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา (San Diego in California, USA) ต่อมาในต้นทศวรรษ 1980 มีการจัดตั้งสมาคมนานาชาติแห่งมหาวิทยาลัยวัยที่สาม (International Association of Universities of the Third Age) หรือในภาษาฝรั่งเศส คือ Association internationale des universités du troisième âge-AIUTA ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายคือ การให้ความสำคัญ กับเรื่องอายุในด้านสุขภาพ ความสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อเป็นการพิสูจน์ว่า ผู้สูงอายุไม่ใช่ผู้ไร้ประโยชน์ มหาวิทยาลัยวัยที่สามต้องการให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ดี ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเพื่อให้บรรลุอุดมคติของสังคม คือการศึกษาอย่างครบถ้วนโดยไม่แบ่งแยกอายุ ในช่วงแรกมีสมาชิกจำนวน 120 แห่ง ปัจจุบันมีสถาบันเป็นสมาชิกมากกว่า 700 แห่ง

รูปแบบ U3A ที่แตกต่างกันเริ่มขึ้นในภายหลัง แม้แต่ในฝรั่งเศสเอง รวมถึงหลายแห่งที่เกิดจากการ ก่อตั้งโดยตรงจากท้องถิ่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย จากจุดเน้นดั้งเดิมอยู่ที่ผู้สูงอายุ มีการขยายออกไป ครอบคลุมกลุ่มด้อยโอกาสอื่นๆ ด้วย ในหลายพื้นที่มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่พักเกษียณ แม่บ้าน คนตกงาน และผู้พิการ เข้าร่วม U3A บางแห่งได้เปลี่ยนชื่อเพื่อสะท้อนจุดเน้นที่เปลี่ยนไป เช่น มหาวิทยาลัยยามว่าง (University of Leisure Time) มหาวิทยาลัยนานาชาติ (Inter-Age University) ในส่วนของรายวิชาต่างๆ แตกต่างกันในเนื้อหา การนำเสนอและรูปแบบ ด้านงบประมาณสนับสนุน บ้างได้จากมหาวิทยาลัย บ้างได้จาก ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค และ/หรือได้รับตรงจากรัฐบาลท้องถิ่น บ้างได้รับจากสมาชิกเป็นหลัก

มหาวิทยาลัยวัยที่สามรูปแบบอังกฤษ (English Model) โดย Dr. Peter Laslett อาจารย์ใน มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์รับแนวคิดมาจากฝรั่งเศส แต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานจากการสนับสนุนโดย มหาวิทยาลัยเป็นรูปแบบที่ใช้ชุมชนเป็นรากฐานสำคัญ เป็นที่รู้จักกันในนาม “Cambridge Model” ซึ่งถือว่า

เป็นรูปแบบของอังกฤษ (English Model) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มคนในวัยที่สามารถรวมตัวกันได้รับความสนุกสนานและเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ ดำเนินการโดยกลุ่มหรือองค์กรอิสระที่รวมตัวกันด้วยแนวคิด “ช่วยตนเอง” (Self-help) และมีแนวคิดที่ว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (ลัสเลตต์, 1989) สมาชิกเป็นได้ทั้งผู้สอนและผู้เรียน โดยวางฐานอยู่บนความรู้ของผู้เชี่ยวชาญทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง และหากเป็นไปได้สมาชิกควรเข้าร่วมกิจกรรมด้วย (International Association of U3A, 2018)

แนวคิด “ช่วยตนเอง” ประสบความสำเร็จสูงมากในอังกฤษและในประเทศอื่นๆ เช่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ รูปแบบคือ การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ จุดแข็งของแนวคิดนี้คือ เก็บค่าสมาชิกล้นน้อยมาก เปิดชั้นเรียนในศูนย์ชุมชน ห้องสมุด บ้านเอกชน โรงเรียน งบประมาณในการดำเนินงานได้จากค่าสมัครสมาชิกและค่าธรรมเนียมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในราคาถูก และเงินบริจาคจากองค์กรกุศลหรือองค์กรไม่หวังผลกำไร มีการประสานเครือข่ายทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่น กรณีประเทศออสเตรเลีย มีเครือข่ายออนไลน์ U3A Online Inc ออกแบบหลักสูตรตามความต้องการของสมาชิกผู้สูงอายุ เน้นสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน จัดการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น แบบออนไลน์ และแบบทางไกล หลักสูตรและตารางเรียนมีความยืดหยุ่น วิธีการสอน มีรายวิชาหลากหลาย ทั้งวิชาการ ศิลปะ ทัศนกรรมและกิจกรรมทางกายภาพ ไม่มีข้อบังคับเชิงสถาบัน เช่น การสอบเข้าหรือการสอบในชั้นเรียน และโอกาสที่จะได้อยู่ร่วมกับผู้สนใจในเรื่องเดียวกัน สนุกกับการทำสิ่งใหม่ๆ แต่ละ U3A เป็นอิสระและดำเนินการโดยกรรมการที่ได้รับเลือกจากสมาชิกแบบประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยวัยที่สามรูปแบบอังกฤษ จึงเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มหรือองค์กรอิสระที่บรรลุปเป้าหมายในการกระตุ้นให้กลุ่มคนในวัยที่สามารถรวมตัวกัน จัดการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านกลุ่มสนใจของตนเองที่ครอบคลุมหัวข้อและกิจกรรมที่หลากหลายตามที่สมาชิกเลือก และได้เพื่อนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน

จึงกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยวัยที่สามรูปแบบฝรั่งเศส เป็นการเชื่อมโยงกับระบบมหาวิทยาลัยแบบดั้งเดิม ส่วนรูปแบบอังกฤษ เป็นการพึ่งตนเองโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก หรืออาจได้รับเป็นบางส่วน ดังนั้นรูปแบบของมหาวิทยาลัยวัยที่สามในปัจจุบันจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ รูปแบบของฝรั่งเศสที่จัดการโดยมหาวิทยาลัย และรูปแบบของอังกฤษที่เป็นองค์กรอิสระดำเนินการกันเอง อย่างไรก็ตามยังมีรูปแบบอื่นๆ อันเป็นรูปแบบที่วิวัฒนาการให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น (International Association of U3A, 2018)

มหาวิทยาลัยวัยที่สามในประเทศออสเตรเลีย

แนวคิดพื้นฐาน ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศแรกที่ได้รับแนวคิดการดำเนินงานมหาวิทยาลัยวัยที่สามตามรูปแบบแคมบริดจ์ของอังกฤษ (Cambridge Model หรือ English Model) เริ่มจัดตั้งแห่งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2527 ที่เมืองเมลเบิร์น ในนามของกลุ่มอิสระ เป็นการดำเนินงานแบบองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Non Profit Organization) ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองและศาสนา มุ่งหวังให้ผู้สูงอายุมีความสามารถและตื่นตัวอยู่เสมอ ทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทำให้คนในวัยเกษียณมีเพื่อนและยังมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บริหารงานและออกแบบหลักสูตรตามความต้องการของสมาชิก แนวคิดนี้ได้รับการตอบสนองจากชาวออสเตรเลียเป็นอย่างดี

มาก ทำให้ U3A อีกหลายแห่งเกิดตามมา คือ มหาวิทยาลัยวัยที่สาม อะดิแลด (Adelaide U3A) ในปี พ.ศ. 2529 มหาวิทยาลัยวัยที่สาม ACT มหาวิทยาลัยวัยที่สาม เพิร์ธ (Perth U3A) และมหาวิทยาลัยวัยที่สาม บริสเบน (Brisbane U3A) ในปี พ.ศ. 2530 และมหาวิทยาลัยวัยที่สามซิดนีย์ (Sydney U3A) ในปีพ.ศ. 2531 (Sydney U3A, 2018, <https://sydneyu3a.org/>) จากนั้น ขยายตัวไปทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันกล่าวได้ว่าประเทศออสเตรเลียมีจำนวน U3A มากที่สุดในโลกเมื่อเทียบกับจำนวนประชากร (U3A Alliance Australia, 2018)

การดำเนินงานมหาวิทยาลัยวัยที่สามในออสเตรเลีย

จากการศึกษาเอกสารสิ่งพิมพ์และเอกสารออนไลน์ตลอดจนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยวัยที่สามในประเทศออสเตรเลีย และการศึกษาดูงานมหาวิทยาลัยวัยที่สามในประเทศออสเตรเลีย จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยวัยที่สาม นอร์ธ โกลด์โคสต์ (U3A North Gold Coast) ในเมืองโกลด์โคสต์ มหาวิทยาลัยวัยที่สาม ทูมบา (U3A Toowoomba) เมืองทูมบา ในรัฐควีนส์แลนด์ มหาวิทยาลัยวัยที่สาม ทวิน ทาวน์ส (U3A Twin Towns) ในเมืองทวิน ทาวน์ส ที่มีอาณาเขตเชื่อมต่อกันระหว่างรัฐควีนแลนด์และรัฐนิวเซาท์เวลส์ และมหาวิทยาลัยวัยที่สามซิดนีย์ (Sydney U3A) มหานครซิดนีย์ ในรัฐนิวเซาท์เวลส์ สรุปได้ดังนี้

1) การใช้ระบบอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยวัยที่สามในประเทศออสเตรเลียทั้งหมดเป็นองค์กรอิสระ มีการจัดการตนเองโดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ใช้อาสาสมัครผู้สูงอายุในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด ดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ ในตำแหน่งต่างๆ เช่น ประธาน (President) รองประธาน (Vice President) เภรัณูญิก (Treasurer) เลขาธิการ/เลขาธิการฝ่ายสมาชิก (Secretary/Membership Secretary) ผู้ประสานงานผู้สอน (Tutor Co-Ordinator) ผู้ประสานงาน สำนักงาน (Office Co-ordinator) ผู้ประสานงานผู้สอนด้านคอมพิวเตอร์ (Computer Tutor Co-ordinator) ประชาสัมพันธ์และส่งเสริม (Publicity & Promotions) ผู้จัดและนัดประชุมทางสังคม (Social Convenor) เป็นต้น U3A บางแห่งมีจำนวนสมาชิกมาก อาจแบ่งทีมบริหารและคณะกรรมการเป็น 2-3 กลุ่ม บางแห่งมีขนาดเล็กอาจดำเนินการโดยอาสาสมัครกลุ่มเล็กๆ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรัณูญิก เลขาธิการ และมีผู้ประสานงานเป็นบุคลากรประจำเพียงคนเดียว การปฏิบัติงานในลักษณะอาสาสมัคร ทำให้องค์กรมีค่าใช้จ่ายน้อยลง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงเป็นการเพิ่มโอกาสให้แก่ผู้สูงอายุ สวินเดล (Swindell R., et al., 2010) ศึกษาจำนวนชั่วโมงการทำงานคณะกรรมการดำเนินงานและชั่วโมงการสอนของผู้สอน ของ U3A ทั่วประเทศออสเตรเลียในปี 2008 นำมาเทียบเป็นจำนวนเงินพบว่าสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ถึง 21 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 500 ล้านบาท

อาสาสมัครในแต่ละตำแหน่ง ช่วยงานตามเวลาว่างและความถนัดของแต่ละคน และเป็นได้ทั้งผู้สอนและผู้เรียน บางแห่งที่มีสมาชิกจำนวนมาก เช่น U3A นอร์ธ โกลด์โคสต์ มีอาสาสมัครจำนวนกว่า 60 คน หมุนเวียนกันมาปฏิบัติงาน จึงมีการเขียนคำบรรยายลักษณะงาน (job description) ของแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ว่าต้องทำอะไรบ้าง เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครที่

หมุนเวียนกันมาช่วยงาน เช่นเดียวกับ U3A ทูมบา มีสมาชิกที่เป็นอาสาสมัครช่วยดำเนินงาน และเป็นผู้สอน ซึ่งมาจากบุคคลที่มีพื้นฐานหลากหลาย เช่น ครูเกษียณอายุ หรือบุคคลที่มีประสบการณ์และความรู้ความสามารถในสาขาต่างๆ อาสาสมัครผู้สอนบางคนเป็นสมาชิกมานานกว่า 20 ปี

สำหรับมหาวิทยาลัยวัยที่สามซิดนีย์ (Sydney U3A) เนื่องจากอยู่ในเมืองขนาดใหญ่ จึงแบ่งออกเป็น 7 ภูมิภาค (Region) เพื่อการบริการอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ ได้แก่ City & Inner West, Eastern, Endeavour (Southern), Greater Western, Harbourside North, Northern Beaches, and Upper North แต่ละภูมิภาคมีคณะกรรมการดำเนินการระดับภูมิภาค และมีผู้แทนจากคณะกรรมการระดับภูมิภาคไปร่วมเป็นคณะกรรมการของมหาวิทยาลัยวัยที่สามซิดนีย์ ซึ่งมีการประชุมเป็นประจำที่สำนักงานใหญ่ มหาวิทยาลัยวัยที่สามทุกแห่งในนครซิดนีย์เป็นองค์กรที่ช่วยเหลือตนเอง และมีอิสระในการทำงาน ไม่ขึ้นแก่กัน การดำเนินงานทั้งหมดของ Sydney U3A ทั้ง 7 ภูมิภาค ใช้อาสาสมัครและเงินบริจาค (<https://sydneyu3a.org/sydney-u3a/regions/>)

2) การบริหารจัดการ

สถานที่ดำเนินงาน สถานที่ดำเนินการของมหาวิทยาลัยวัยที่สามในเมืองต่างๆ ของออสเตรเลีย มีหลายรูปแบบ บางแห่งมีสถานที่ที่เป็นของตนเอง บางแห่งใช้อาคารร่วมกับหน่วยงานอื่น บางแห่งเช่าพื้นที่ของเอกชนเป็นที่ตั้งและจัดกิจกรรม ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยวัยที่สามเมืองทวิน ทาวน์ส (U3A Twin Towns) มีอาคารเป็นเอกเทศ เป็นอาคารชั้นเดียวที่ก่อสร้างง่าย ๆ ไม่ต้องใช้พื้นที่มากนัก พร้อมสวนเล็กๆ เพิ่มความร่มรื่น และมีสถานที่จัดการเรียนการสอนกระจายอยู่ในรัฐนิวเซาท์เวลส์และรัฐควีนส์แลนด์ อีกจำนวน 10 แห่ง U3A บางแห่งเช่าพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐ โดยเสียค่าเช่าในอัตราต่ำมาก เช่น North Gold Coast U3A เช่าอาคาร The Labrador Community Hub ซึ่งเป็นของเทศบาลเมืองลาบราดอร์ ใช้เป็นที่ตั้งสำนักงานและสถานที่จัดกิจกรรมในอัตราค่าเช่าที่มีส่วนลดร้อยละ 85 ของราคาปกติ และใช้อาคารร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ส่วน U3A ทูมบา เป็นอาคารชั้นเดียว 2 หลังเชื่อมต่อกัน และ U3A ซิดนีย์ มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่บนชั้น 3 ของอาคารเลขที่ 36 ถนนแคริงตัน ในเขตใจกลางเมืองซิดนีย์ U3A ซิดนีย์ทุกแห่งใน 7 ภูมิภาค มีการดำเนินกิจกรรมของตนเอง ใช้สถานที่จัดกิจกรรมใน ตามแหล่งชุมชน โบสถ์ สมาคมผู้สูงอายุ หรือบ้านสมาชิกที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและเดินทางสะดวก

งบประมาณในการดำเนินงาน ได้จากการเก็บค่าสมาชิกแรกเข้า และค่าธรรมเนียมเรียนในแต่ละหลักสูตร เป็นหลัก นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น รัฐบาลท้องถิ่น หรือภาคเอกชน ในการจัดโครงการต่างๆ ตามที่เสนอโครงการของงบประมาณ ดังตัวอย่างของ U3A Twin Towns จัดกิจกรรมสัปดาห์ผู้สูงอายุ (Seniors week) โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลรัฐควีนส์แลนด์ (The Queensland Government) และสภาผู้สูงอายุแห่งรัฐควีนส์แลนด์ หรือ COTA (Council on the Ageing) ไม่ต้องเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในงาน เช่น นิทรรศการงานศิลปะของผู้สูงอายุ การสอนศิลปะ จั๊ก เต็นรำ การเขียนบทละคร บทกวี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการเสนอโครงการเพื่อขอความร่วมมือจากเอกชนในลักษณะร่วมทุน โดยทาง U3A ออกค่าใช้จ่ายด้วยส่วนหนึ่ง ดังเช่น U3A Twin Towns ได้งบประมาณส่วนหนึ่งจากองค์กรเอกชนในการจัดทำห้องสำหรับจัดกิจกรรม การจัดสวน และการขอบริจาค

เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่นใหม่เพื่อใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากการดำเนินการโดยอาสาสมัคร ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จึงเป็นค่าสถานที่และค่าประกัน

ระบบสมาชิก ระบบสมาชิกของ U3A ในประเทศออสเตรเลีย ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน โดยกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก มีอายุ 50 ปีขึ้นไป เป็นผู้เกษียณ (retired) หรือกึ่งเกษียณ (semi-retired) และยอมรับข้อตกลงที่จะปฏิบัติตามกฎของ U3A ตลอดจนถึงด้านจริยธรรม วิธีการสมัครและช่องทางการติดต่อกับสมาชิก มีทั้งสมัครทางออนไลน์ ทางไปรษณีย์ หรือสมัครด้วยตนเองที่สำนักงานในเวลาทำการ สมาชิกจะได้รับสิทธิพิเศษในการรับข่าวสารของ U3A และส่วนลดในการร่วมกิจกรรม อัตราค่าสมาชิกแตกต่างกันไป และมีค่าธรรมเนียมในการเรียนแต่ละหลักสูตรเพิ่มเติม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

U3A ทวิน ทาวน์ส อัตราค่าสมาชิกปีละ 110 ดอลลาร์ออสเตรเลีย (AUD) และค่าลงทะเบียนเรียนหลักสูตรละ 5 ดอลลาร์ออสเตรเลีย (AUD) สมาชิกที่เป็นอาสาสมัครจะได้สิทธิพิเศษ สามารถเข้าร่วมชั้นเรียนได้ทุกชั้นเรียน สมาชิกของ U3A ทวิน ทาวน์ส มีอายุเฉลี่ย 70 ปี มีอาสาสมัครอายุ 98 ปีที่ยังแข็งแรง และอาสาสมัครอายุ 92 ปี สอนภาษาฝรั่งเศส

U3A นอร์ธ โกลด์โคสต์ สมาชิกใหม่ อัตรา 60 AUD สมาชิกเสริมอยู่บ้านเดียวกัน อัตรา 40 AUD การต่ออายุสมาชิก อัตรา 40 AUD ส่วนสมาชิกเสริมต่ออายุ อัตรา 20 AUD สมาชิกจาก U3A อื่นๆ ในเมืองโกลด์โคสต์ที่ต้องการเป็นสมาชิกของ U3A นอร์ธ โกลด์โคสต์ สามารถสมัครเป็นสมาชิกใหม่ในอัตรา 35 AUD หากต่ออายุ อัตรา 15 AUD ลงทะเบียนเรียนได้เมื่อมีที่ว่างเหลือจากสมาชิกของ U3A นอร์ธ โกลด์โคสต์ สมาชิกรายปี มีสิทธิเข้าเรียนที่หลักสูตรก็ได้ในระหว่างปี โดยเสียค่าลงทะเบียนเพิ่มหลักสูตรละ 3 AUD แต่บางหลักสูตรที่เป็นการฝึกปฏิบัติหรือหลักสูตรต่อเนื่องอาจมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม ปัจจุบันสมาชิกร้อยละ 85 เป็นเพศหญิง

U3A ทูมบา อัตราค่าสมาชิกปีละ 50 AUD สมาชิกจะได้สิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมได้ไม่จำกัดจำนวนกิจกรรม หากชั้นเรียนที่ต้องการเข้าร่วมเต็ม สมาชิกจะได้สิทธิจองไว้ และในขณะที่รอเรียนสามารถเข้าร่วมชั้นเรียนอื่นๆ ที่มีที่ว่างได้ ในการลงทะเบียนเรียนมีค่าธรรมเนียมซึ่งขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เรียน ตัวอย่างเช่น ชั้นเรียนที่จัดนอกสถานที่บางกิจกรรม อาจเสียค่าใช้จ่ายสูงถึง 20 AUD ต่อหลักสูตร

U3A ซิดนีย์ สมาชิกแรกเข้าอัตราปีละ 70 AUD หากต่ออายุสมาชิกอัตราปีละ 60 AUD ปัจจุบันสาขาของ Sydney U3A ทั้ง 7 ภูมิภาค มีสมาชิกรวมกัน ประมาณ 6,500 คน

สมาชิกแรกเข้า จะได้รับชุดต้อนรับ (welcome pack) ประกอบด้วยตารางกิจกรรม จดหมายข่าว ข้อมูลองค์กร ข้อมูลการเข้าร่วมชั้นเรียน ใบเสร็จรับเงิน และบัตรสมาชิกพร้อมที่คล้องคอ สมาชิกต้องยอมรับข้อตกลงที่จะปฏิบัติตามกฎของ U3A ตลอดจนถึงด้านจริยธรรมของสมาชิก การเข้าร่วมกิจกรรม ไม่มีการสอบคัดเลือกหรือทดสอบอย่างเป็นทางการ U3A ทุกแห่งใช้แนวคิดช่วยเหลือตนเอง เนื่องจากการดำเนินงานทั้งหมดใช้อาสาสมัคร จึงเก็บค่าบริการในราคาต่ำ มีการดูแลสมาชิกผู้พิการ เช่น สมาชิกที่เป็นผู้บกพร่องทางสายตา จะมีเพื่อนร่วมชั้นเรียนคอยช่วยเหลือในเวลาเรียน

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสาร ช่องทางประชาสัมพันธ์องค์กรและการดำเนินงานของ U3A ในออสเตรเลียมีหลายช่องทาง ได้แก่ การออกจดหมายข่าว (Newsletter) ทุก 3 เดือน หรือทุกเดือน

จัดทำตารางเรียนทุกหลักสูตรเป็นเล่ม ออกปีละ 2 ครั้ง หรือปีละครั้ง ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์สำหรับแจกสมาชิก หรือส่งทาง e-mail รวมทั้งการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ โดยมีอาสาสมัครเป็นผู้ดูแลเว็บไซต์และออกจดหมายข่าวรายสัปดาห์ และมีการจัดกิจกรรมหรือร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น การจัดงานแสดงผลงาน (U3A Showtime) ในศูนย์การค้า การจัดงานผู้อาวุโส (Seniors Expo) เพื่อให้ U3A เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้น

การประกันภัย (Insurance) การทำประกันให้แก่ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของ U3A ในออสเตรเลีย องค์กร U3A ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย U3A ACT Inc. จะได้รับสิทธิในการทำประกันให้แก่สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยในขณะที่เรียน หรือทำกิจกรรมร่วมกับ U3A ซึ่งหาก U3A ใดไม่เป็นสมาชิกขององค์กรดังกล่าว จะไม่มีสิทธิในการทำประกันภัยคุ้มครองสมาชิก และสิทธิในการเผยแพร่เอกสารที่มีลิขสิทธิ์ ตัวอย่างเช่น U3A North Gold Coast มีการทำประกันอุบัติเหตุให้แก่สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน ในการเข้าชั้นเรียน สมาชิกต้องลงชื่อในแบบฟอร์มที่จัดไว้ให้เพื่อสิทธิประโยชน์ด้านการประกันภัย

3) หลักสูตรและกิจกรรม

มหาวิทยาลัยวัยที่สามในประเทศออสเตรเลีย ยึดหลักการจัดหลักสูตรตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนความพร้อมด้านผู้สอนและผู้นำกลุ่ม แต่ละแห่งจึงมีหลักสูตรหลากหลายรูปแบบ และในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน เป็นหลักสูตรและกลุ่มการเรียนรู้การสอนที่ไม่เป็นทางการ (Informal Education) ไม่จำกัดวุฒิการศึกษา และไม่ได้รับปริญญา

ตัวอย่างหลักสูตร ของ U3A จำแนกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

- ศิลปะและงานประดิษฐ์ (Art and Craft) เช่น การวาดภาพด้วยปากกาและหมึก (Pen & Ink) ศิลปะการคัดลายมือ (Calligraphy) การถ่ายภาพ (Photography)
- ภาษาและวรรณกรรม (Language and Literature) เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน ชมรมหนังสือ (Book Club) วรรณกรรม (Literature) บทประพันธ์ (Poetry) ละคร (Plays) การ์ดและบอร์ดเกม (Cards & Board Games) ไพ่มาจอง (Mahjong) เป็นต้น
- การพักผ่อนและความบันเทิง (Leisure and Entertainment) เช่น ดนตรีแจ๊ส ละติน การเล่นเกม การร้องเพลง การเดินทาง
- คอมพิวเตอร์ (Computer study) เช่น คอมพิวเตอร์พื้นฐาน การใช้ iPad การใช้ Facebook
- สุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี (Health and well being) ออกกำลังกาย เช่น เต้นรำ โยคะ โยคะหัวเราะ (Laughter Yoga) กีฬา เช่น ปิงปอง วាយน้ำ
- การบรรยาย (Lectures) ทางวิชาการ ในหัวข้อต่างๆ ตามความสนใจ เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ การลงทุน ประวัติศาสตร์ ขนเผ่าอะบอริจิน
- อื่นๆ เช่น การทำอาหาร การดื่มชาและพูดคุยประเด็นสนใจ (Tea & Talk Topical Issues) เช่น ปรัชญา การพัฒนาส่วนบุคคล

จำนวนผู้เรียนในแต่ละหลักสูตรมีความแตกต่างกันตามข้อจำกัดต่างๆ เช่น ขนาดห้องเรียน เวลาเรียน ลักษณะกิจกรรม หรือบางกิจกรรมเป็นการเรียนนอกสถานที่ เช่น หลักสูตรว่ายน้ำของ U3A Toowoomba ใช้วิธีการเช่าสระว่ายน้ำของโรงเรียนมัธยมในพื้นที่ ช่วงเวลาเข้าก่อนโรงเรียนเข้าเรียน เป็นต้น

จำนวนหลักสูตรของ U3A แต่ละแห่งแตกต่างกันไปตามจำนวนสมาชิก เช่น หลักสูตรของ Sydney U3A มีจำนวนประมาณ 450 หลักสูตร กระจายไปตามสถานที่ต่างๆ 120 แห่ง ทั่วซิดนีย์

กิจกรรมการเรียนการสอนใน 1 ปี แบ่งเป็น 4 ภาคเรียน ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับการเปิด-ปิด ภาคเรียนของโรงเรียนทั่วไปในออสเตรเลีย จัดการเรียนการสอนในวันทำการ ในแต่ละหลักสูตรส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จัดเป็นตารางประจำ ตามสถานที่ที่กำหนดไว้ ตลอดภาคเรียน หรือ 1-2 เดือน ส่วนเวลาเรียนแตกต่างกันไป ตัวอย่างเช่น U3A ทูมบา จัดกิจกรรมในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00-16.00 น. U3A ไฮบาร์ท จัดกิจกรรมในวันจันทร์-พฤหัสบดี เวลา 10.00-15.00 น. U3A ซิดนีย์ จัดกิจกรรมในวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 10.00 – 13.00 น. และ U3A ทวิน ทาวน์ส จัดกิจกรรมในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00-15.00 น. การจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีความสุข บางแห่งจัดเครื่องดื่ม ชา กาแฟ ไว้ให้สมาชิกบริการตนเอง

U3A ออนไลน์

ออสเตรเลียเป็นประเทศแรกในโลกที่มี U3A ออนไลน์ โดยการจัดตั้ง Terrestrial U3A ขึ้นในปี พ.ศ. 2541 โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลออสเตรเลีย เพื่อให้ผู้สูงอายุที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวหรือพิการ ไม่สามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสในการเรียนรู้ มีสมาชิกกว่า 1,000 คนทั้งในและนอกประเทศออสเตรเลีย คณะผู้ดำเนินการและผู้สอนเป็นอาสาสมัครที่เกษียณอายุแล้วเช่นเดียวกันผู้สูงอายุสามารถสมัครเข้าร่วมกิจกรรมได้ผ่านทางเครือข่ายเว็บไซต์ <https://www.u3aonline.org.au/home> โดยไม่มีค่าใช้จ่าย มีการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางออนไลน์ อีเมล หรือสไกป์ การประชุมประจำปีและการเลือกตั้งเป็นแบบออนไลน์เช่นกัน ปัจจุบันมีหลักสูตรกว่า 50 หลักสูตร ที่มีการดำเนินการโดยผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) และมีห้องแชทเป็นช่องทางการติดต่อกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และขยายไปสู่ประเทศนิวซีแลนด์อีกด้วย (Lamb, 2019)

เครือข่าย U3A ในออสเตรเลีย

องค์กรเครือข่ายที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของ U3A ในออสเตรเลีย เพื่อเอื้ออำนวยสิทธิประโยชน์ในด้านต่างๆ เป็นการส่งเสริมความร่วมมือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีเครือข่ายหลายระดับ ทั้งที่เป็นเครือข่ายระดับท้องถิ่น เช่น เมืองซิดนีย์ มีเครือข่าย Sydney U3A ที่มีจำนวน U3A ในเครือข่าย 7 แห่ง กระจายตามพื้นที่ เครือข่ายระดับรัฐ เช่น U3A Network Queensland Inc. มี U3A เป็นสมาชิกจำนวน 32 แห่ง ทั่วทั้งรัฐ และมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 100,000 คน เครือข่ายระดับภูมิภาค เช่น U3A UWA (Western Australia) และเครือข่ายระดับประเทศ คือ U3A Alliance Australia (U3AAA)

1) U3A ACT Inc. ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2529 ในการประชุมครั้งแรก มีตัวแทนจาก U3A ต่างๆ เข้าร่วมประชุม 100 คน ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกกว่า 5,250 คน เป็นองค์กรที่สมาชิกรวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเพื่อความร่วมมือและเพิ่มพูนสิทธิประโยชน์ของสมาชิกทั่วทั้งออสเตรเลีย โดยมีสมาชิกและเครือข่ายย่อยในระดับรัฐและระดับท้องถิ่น

2) The U3A Alliance Australia Inc. หรือ U3AAA เป็นหน่วยงานของรัฐ ตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2553 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเครือข่าย รวมทั้งสนับสนุนการเคลื่อนไหวของ U3A ในระดับประเทศซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น การดูแลครอบคลุมทั้ง U3A ที่มีที่ตั้งอยู่ในชุมชน (U3A ACT) และที่จัดการทางออนไลน์ (U3A Online)

3) U3A Online Inc. เป็นองค์กรที่สมาชิกรวมตัวกันจัดตั้งด้วยวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับ U3A ACT Inc. แต่จัดตั้งสำหรับสมาชิกที่เป็นองค์กร U3A ที่จัดการทางออนไลน์ ทั่วประเทศออสเตรเลีย

การรวมตัวกันเป็นองค์กรที่ถูกกฎหมายภายใต้เครือข่าย U3A ACT Inc. ทำให้มีสถานภาพเป็นสมาชิกเครือข่าย U3A ของรัฐ ซึ่งจะทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์ในการทำประกัน (Insurance) และการนำเอกสารที่มีลิขสิทธิ์ (Copy Right) ไปใช้ประโยชน์หรือเผยแพร่ ตัวอย่างเช่น บริษัท ควีนส์แลนด์เครือข่าย U3A (U3A Network Queensland Inc.) เป็นการรวมตัวกันของ U3A ในรัฐควีนส์แลนด์ ภายใต้การดูแลของสภาผู้สูงอายุแห่งรัฐควีนส์แลนด์ (COTA) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสแก่ผู้สูงอายุ ส่งเสริมชุมชนให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้สูงอายุ เอื้ออำนวยความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ มีวิสัยทัศน์ในการสร้างชุมชนที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุในควีนส์แลนด์ ปัจจุบันมีสมาชิก 33 แห่ง (U3A Alliance Australia, 2018)

นอกจากนี้ ยังมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายระหว่างประเทศ เช่น World U3A เป็นเครือข่ายออนไลน์ โดยความร่วมมือของกลุ่ม U3A ทั่วโลกที่ต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน มีเวทีประชุม U3A Global Forum โดยจัดตารางการประชุมและหัวข้อประชุม (the U3A Worldwide Virtual Forum) ในระบบอินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์ World U3A เปิดให้ลงทะเบียนล่วงหน้า ตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดประชุมนานาชาติขึ้นในประเทศต่างๆ ซึ่งเครือข่ายพันธมิตรมหาวิทยาลัยวัยที่สามออสเตรเลียเป็นกลุ่มสมาชิกกลุ่มใหญ่ของเครือข่าย

บทสรุป

จากการศึกษาแนวคิดในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยวัยที่สามและการดำเนินงานมหาวิทยาลัยวัยที่สามในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งถือเป็นประเทศที่แนวคิดดังกล่าวขยายตัวอย่างรวดเร็วและประสบผลสำเร็จ เป็นเครือข่ายองค์กรที่เข้มแข็ง เป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร มีระบบการดำเนินงานแบบช่วยตนเอง ที่สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งที่น่าสนใจคือความเจริญงอกงามของระบบอาสาสมัครที่ปรากฏชัดจากจำนวนอาสาสมัครผู้สอนและอาสาสมัครดำเนินงานด้านต่างๆ บทความนี้แสดงให้เห็นวิธีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ที่ต้องการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุได้ นอกจากนี้ ยังเสนอให้เห็นการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายระดับ

ต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรเครือข่ายที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่มอาสาสมัครที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยวัยที่สามทั่วประเทศออสเตรเลีย ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในอีกไม่เกิน 20 ปีข้างหน้า การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง และมหาวิทยาลัยวัยที่สามเป็นอีกคำตอบหนึ่งสำหรับความท้าทายที่เกิดขึ้น

References

- Battersby, D. (1987) 'From andragogy to geragogy'. *Journal of Educational Gerontology*, 2 (1), 4-10.
- Brookfield, S. (2005) *The Power of Critical Theory for Adult Learning and Teaching*. Maidenhead: Open University Press.
- Formosa, M. (2012) "Critical geragogy: Situating theory in practice". *Journal of Contemporary Educational Studies*, 63/123 (5), 37-54.
- Findsen and Formosa (2011).). *Lifelong Learning in Later Life: A handbook on older adult learning*. Rotterdam: Sense Publishers.
- Hartford. M.E. (1978) 'Career education for the preparation of practitioners in gerontology'. In Sherron, R.H., and Lumsden, D.G.(eds) *Introduction to education gerontology*, Washington DC: Hemisphere Publishing, 171-84.
- International Association of U3A, (2018). *The origin and purpose of the university of the third age*. Online. Access 20 November 2018. Access from <http://www.aiu3a.com/origin-and-purpose/>
- John, M.T. (1983). *Teaching and Loving the Elderly*. Springfield, IL: Charles C. Thomas.
- (1988). *Geragogy: A theory for teaching the elderly*. Binghamton, NY: The Haworth Press.
- Lamb, A. (2019). *The University of the Third Age Movement in Australia: From Statewide Networking to Community Engagement*. In Formosa, M. (ed) *The University of the Third Age and Active Ageing: European and Asian-Pacific Perspectives*. Springer Nature Switzerland, 145-55.
- Label, J. (1978). 'Beyond andragogy to geragogy'. *Lifelong Learning: The Adult Years*, 1(9), 16-25

- Laslett, P. (1989). A Fresh Map of Life: The Emergence of the Third Age. The Open University. Online. Access <https://www.open.edu/openlearn/health-sports-psychology/introducing-ageing/content-section-3>.
- Maderer, P., and Skiba, A. (2006) 'Integrative geragogy, Part 1: Theory and practice of a basic model'. Educational Gerontology, 32 (2), 125–45.
- Swindell, R. et al. (2010). University of the Third Age in Australia and NZ: Capitalising on the cognitive resources of older volunteers. Online. Access 20 October 2019. From <https://www.u3aonline.org.au/content/u3a-australia-and-nz-capitalising-cognitive-resources-older-volunteers>.
- Sydney U3A. (2018). Talks Courses Events Semester 2 July-December 2018. Sydney U3A Coursebook จากการศึกษาดูงานเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2561
- U3A Alliance Australia (U3AAA). (2018). U3A Alliance Australia. Online. Access 20 November 2018. Access from <http://www.u3aaa.org/>
- World Health Organization. (2002). Active Aging : A Policy Framework. Geneva : World Health Organization.